

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

NGUYỄN THỊ HOA

**NGHỆ THUẬT THÊU TAY TRÊN LỤA
TRUYỀN THỐNG TRONG GIẢNG DẠY THIẾT KẾ
TRANG PHỤC DẠ HỘI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM
NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

**TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ
LÍ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC BỘ MÔN MỸ THUẬT
Khoa 7 (2018 - 2020)**

Hà Nội, 2021

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Trần Đình Tuấn

Phản biện 1: PGS.TS Nguyễn Văn Cường

Phản biện 2: PGS.TS Trần Thanh Hiền

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào ngày 25 tháng 09 năm 2021

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Nghề thêu là một trong những nghề phục vụ cho các tầng lớp vua quan trong thời phong kiến. Nghệ thuật thêu điều luyện được thể hiện qua những bức tranh tinh xảo, họa tiết hoa lá trên bộ trang phục. Tùy theo địa vị của mỗi người mà các nghệ nhân thêu sáng tác họa tiết theo trang phục thượng triều đến trang phục thường ngày của vua chúa, đại thần, của hoàng hậu, hoàng gia. Mặc dù nghề thêu tay truyền thống có giá trị vô cùng lớn như vậy nhưng những nghiên cứu ứng dụng thêu tay truyền thống vào ngành may mặc thời trang chưa được nhiều người chú trọng. Mới chỉ có một số nhà Thiết kế Thời trang sử dụng thêu tay truyền thống kết hợp với với lụa để tạo ra sản phẩm thời trang như NTK Minh Hạnh, Lan Hương, Đỗ Trịnh Hoài Nam... và các hãng thời trang nổi tiếng như thời trang fiona, thời trang mivaly, thời trang Amy...

Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung Ương đào tạo khoa Thiết kế Thời trang được thành lập 2014. Trong đó có thể mạnh là thiết kế trang phục hiện đại, giảng viên là người nghiên cứu. Tôi tâm đắc nếu như đưa thêu tay truyền thống kết hợp với thiết kế hiện đại cho sinh viên khoa Thiết kế Thời trang được vận dụng trên trang phục sẽ làm cho nhiều sản phẩm phong phú về mẫu mã, kiểu dáng, vừa hiện đại vừa mang yếu tố kế thừa truyền thống của dân tộc. Từ những lý do trên, tác giả chọn đề tài ***Nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống trong giảng dạy Thiết kế trang phục Dạ Hội Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương*** làm luận văn tốt nghiệp của mình.

2. Tình hình nghiên cứu

Các công trình nghiên cứu về chất liệu lụa, hoa văn lụa, cách nhuộm màu sắc của lụa, cách thêu trên lụa vào trang phục dạ hội cũng đã được một số tác giả nghiên cứu như:

Nghệ thuật sử dụng chất liệu lụa tơ tằm trong Thiết kế Thời trang - Thạc sỹ Nguyễn Trí Dũng (2009) - Luận văn thạc sĩ - nghiên cứu và sử dụng chất liệu lụa tơ tằm trong Thiết kế Thời trang [5].

Hoa văn lụa tơ tằm (Vạn Phúc - Hà Đông) và các giải pháp trang trí trên trang phục nữ Việt Nam - Thạc sĩ Cao Thị Bích Hằng (2003) - Luận văn thạc sĩ - đã nghiên cứu các loại hoa văn của lụa Vạn Phúc - Hà Đông để đưa vào trang trí trên trang phục nữ Việt Nam [8].

Văn hóa mặc truyền thống và xu hướng phát triển thời trang hiện đại Việt Nam - Tiến sĩ Nguyễn Kim Hương (2014) - Luận án tiến sĩ - đã tìm hiểu và phân tích thực trạng, thời trang đương đại Việt Nam. Đồng thời tìm hiểu sự tác động của toàn cầu hóa đến việc tiếp biến của thời trang Việt Nam, cũng như dự báo xu hướng phát triển của thời trang để làm cơ sở cho việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa mặc truyền thống trong xu hướng thời trang hiện đại Việt Nam [12].

Lễ hội thổ cẩm quốc gia lần thứ nhất (2018), NTK Đỗ Trịnh Hoài Nam BST Làng phố với những thiết kế được thêu đính cầu kỳ cùng kỹ thuật chuyển màu trên chất liệu lụa tơ tằm dành cho phần quần của áo dài và chất liệu nhung Pháp kết hợp họa tiết thổ cẩm truyền thống. Với BST lần này của NTK Đỗ Trịnh Hoài Nam thời trang áo dài như một trang sách giờ mình từ làng đến phố. NTK thổi hồn hiện đại kết hợp truyền thống trong những tà áo dài và phom dáng xương mới mẻ [16].

Phương pháp vẽ Thiết kế Thời trang, Nxb Văn hoá thông tin của tác giả Anh Vũ (2007) đã giới thiệu nhiều phong thái biểu hiện khác nhau trong vẽ môn thời trang và trình bày một cách có hệ thống cơ sở kỹ thuật cách vẽ nhân thể thời trang, sự quan hệ của nhân thể và trang phục, phương pháp biểu hiện các đường nét trong môn vẽ thời trang, các kỹ thuật biểu hiện của môn vẽ thời trang và phương pháp vẽ từng bước [34].

Thiết kế Thời trang Nam, Nxb Văn hoá thông tin của tác giả Ngọc Hà (2013). Giới thiệu một số các mẫu thiết kế trang phục nam theo phong cách trang trọng, lịch sự như bộ vest, quần âu, sơ mi [6].

Thiết kế Thời trang nữ, Nxb Bách khoa Hà Nội của tác giả Ngọc Hà (2013). Giới thiệu kết cấu trang phục là một phần quan

trọng trong thiết kế trang phục, là cái khung tạo thành kiểu dáng kết cấu của trang phục [7].

Như vậy ở trên là một số các công trình khoa học đã nghiên cứu về thời trang, về lụa nhưng chưa có công trình nghiên cứu nào về nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống đưa vào trang phục dạ hội. Chính vì vậy đây là những nguồn tư liệu quý và cũng là nguồn động lực để cho tôi nghiên cứu đề tài của mình.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Tìm hiểu và vận dụng nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống trong giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội nhằm nâng cao chất lượng dạy và học trong môn tạo mẫu trang phục ở Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Tìm hiểu cơ sở lý luận thực tiễn về công tác giảng dạy, học tập chuyên ngành Thiết kế Thời trang, trong đó có học phần thiết kế thời trang dạ hội tại Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

Tìm hiểu về chất liệu lụa truyền thống Vạn Phúc và kỹ thuật thêu tay Quất Động ứng dụng vào thời trang hiện đại Việt Nam.

Đưa ra một số nghệ thuật thêu trong trang phục và trang trí bằng kỹ thuật thêu tay nhằm mục đích nâng cao giá trị nghệ thuật của sản phẩm được thiết kế từ chất liệu lụa truyền thống. Khai thác những giá trị này trong việc giảng dạy Thiết kế Thời trang của Khoa Thiết kế Thời trang - Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

Đánh giá tổ chức thực nghiệm giảng dạy đã đề xuất của đề tài và đưa ra kết quả nghiên cứu Khoa Thiết kế Thời trang - Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Nghiên cứu sử dụng nghệ thuật thêu tay làng Quất Động trên lụa truyền thống Vạn Phúc trong thiết kế trang phục Dạ Hội và việc

khai thác những giá trị này vận dụng vào giảng dạy Thiết kế Thời trang Dạ Hội cho sinh viên Khoa Thiết kế Thời trang - Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Không gian nghiên cứu:

Nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống trong giảng dạy Thiết kế Thời trang - Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

Môn Tạo Mẫu Trang Phục 5 - Học kì 8 - Khoá 2017 - 2021. Tìm hiểu và vận dụng trong giảng dạy tạo mẫu trang phục dạ hội tại Khoa Thiết kế Thời trang - Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

Thời gian nghiên cứu: trong năm học 2018- 2021.

5. Phương pháp nghiên cứu

Các phương pháp luận văn sử dụng:

Sử dụng phương pháp điền dã: Phỏng vấn, ghi âm, chụp ảnh, đi thực tế để tìm hiểu về lụa, lụa Satin truyền thống và kỹ thuật thêu tay.

Phương pháp phân tích tổng hợp: Sử dụng để đánh giá, nhận định và lựa chọn những giá trị nghệ thuật giá trị thẩm mỹ của chất liệu lụa truyền thống, đặc biệt là chất liệu lụa Satin truyền thống Vạn Phúc- Hà Đông và kỹ thuật thêu tay của làng nghề Quất Động trên trang phục vào công tác giảng dạy Thiết kế Thời trang Dạ Hội.

Phương pháp nghiên cứu tài liệu: Tìm hiểu, khai thác những nguồn tài liệu liên quan đến đối tượng nghiên cứu của đề tài từ những công trình nghiên cứu trước đây.

Phương pháp thực nghiệm: Đưa những kết quả nghiên cứu của đề tài vận dụng trong giảng dạy học phần thời trang dạ hội cho sinh viên Khoa Thiết kế Thời trang - Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

6. Những đóng góp mới của đề tài

Kết quả nghiên cứu của đề tài góp phần hệ thống hóa những giá trị nghệ thuật về lịch sử hình thành và phát triển của nghệ thuật thêu tay và

lụa truyền thống và, giá trị nghệ thuật, thẩm mỹ ứng dụng vào thời trang hiện đại.

Kết quả nghiên cứu là tài liệu có căn cứ cho những hướng nghiên cứu có liên quan và làm tư liệu tham khảo cho việc giảng dạy, tài liệu tham khảo cho sinh viên, giảng viên nghiên cứu trong các trường đào tạo Mỹ thuật ứng dụng.

Đề tài nghiên cứu, tìm hiểu về kỹ thuật thủ tay và lụa truyền thống, sự hình thành phát triển của lụa, từ đó ứng dụng vào thiết kế trang phục.

Qua những sản phẩm thiết kế dựa trên nghiên cứu nghệ thuật thủ tay và lụa truyền thống trên sản phẩm, nhằm truyền tải thông điệp về tầm quan trọng trong việc giữ gìn và bảo vệ các chất liệu, cũng như những giá trị văn hóa, nghệ thuật truyền thống, duy trì và phát triển những sản phẩm truyền thống đó.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo, Phụ lục, luận văn được cấu trúc thành hai chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận về Thiết kế Thời trang và khái quát chung về nghệ thuật thủ tay trên lụa truyền thống trong giảng dạy thiết kế thời trang tại trường ĐHSP Nghệ thuật TW

Chương 2: Vận dụng nghệ thuật thủ tay trên lụa truyền thống trong giảng dạy Thiết kế trang phục Dạ Hội tại trường ĐHSP Nghệ thuật TW

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ THIẾT KẾ THỜI TRANG VÀ KHÁI QUÁT CHUNG VỀ NGHỆ THUẬT THÊU TAY TRÊN LỤA TRUYỀN THỐNG TRONG GIẢNG DẠY THIẾT KẾ THỜI TRANG TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. Thêu

Có rất nhiều khái niệm về thêu xong được hiểu một cách khái quát : Thêu là dùng những mũi kim thêu lên vải qua các sợi chỉ hoặc sợi len. Sử dụng kim và chỉ thể hiện sản phẩm, nghệ thuật thêu đã phát triển từ xa xưa khi con người biết đến cái đẹp, biết đến giá trị thẩm mỹ. Theo Bùi Văn Vượng(1995) *Thêu Quát Động, Tạp chí công nghiệp nhẹ* (300). “Thêu còn được hiểu là cách trang trí lên bề mặt vải hoặc trên một bề mặt khác muốn trang trí”[32]. Tuy nhiên để thông thạo và thêu được những sản phẩm có độ khó và tính thẩm mỹ cao thì cần những thợ lành nghề mới thêu được.

1.1.2. Thời trang

Thời trang là phong cách phổ biến hoặc là một thói quen, đặc biệt về quần áo, phụ kiện thời trang, giày dép, trang điểm...ngoài ra, thời trang là một thay đổi trong phong cách phối đồ của một người có xu hướng đặc biệt. Theo Nhiều tác giả (2014), *Từ điển bách khoa Britannica*, Nxb Giáo dục Việt Nam – Britannica, Hà Nội. Khái niệm thời trang chỉ “kiểu ăn mặc hoặc trang điểm thịnh hành trong một thời kỳ hay một nơi chốn cụ thể (tức là phong cách hiện hành)” [20, tr.2642]. Ở khái niệm này thời trang luôn luôn thay đổi theo từng thời kì, phát triển phù hợp với bối cảnh của xã hội.

1.1.3. Thiết kế Thời trang

Thiết kế Thời trang được xác lập trong xã hội hiện đại sáng tác thiết kế trang phục phù hợp với môi trường nhu cầu của khách hàng. Để trở thành một nhà Thiết kế Thời trang thì bạn phải là một nhà thiết kế có khả năng sáng tạo, phát triển cái mới cả về kiểu dáng, màu sắc, chất liệu. Theo TS. Trần Thủy Bình, (2002), *Giáo trình mỹ thuật trang phục*, Nxb Giáo dục Việt Nam đã viết: “Nguồn gốc của

quần áo xuất phát từ nhu cầu bảo vệ cơ thể, chống lại tác động của thiên nhiên, người xưa tìm kiếm những tấm phủ, những mảnh da, mảnh vỏ cây, để che cơ thể”[2,tr7]. Do đó *Thiết kế Thời trang* là một ngành nghề phát triển từ xa xưa khi con người đã hướng đến nhu cầu ăn mặc, đến ngày nay.

Như vậy có thể nói, Thiết kế Thời trang đã được xem như một ngành nghề phát triển nghệ thuật. Nó gần gũi với cuộc sống con người, mà không thể thiếu với chúng ta trong cuộc sống hàng ngày. Đây là một thứ nghệ thuật sáng tạo đưa giá trị người mặc lên cao về tính thẩm mỹ hợp với địa vị, thời đại.

1.1.4. Trang phục Dạ Hội

Trang phục Dạ Hội là trang phục được thiết kế riêng biệt đi dự tiệc tại các bữa tiệc quan trọng, có thiết kế tinh tế, tỉ mỉ, sang trọng, dáng ôm sát hoặc dài thướt tha. Theo TS. Trần Thủy Bình, (2002), *Giáo trình mỹ thuật trang phục*, Nxb Giáo dục Việt Nam đã viết: “Trong nhiều trường hợp, con người đều muốn mặc để được chấp nhận, được đánh giá và được tôn trọng, bởi vì: Trang phục giúp người mặc khẳng định mình thuộc về nhóm người nào, cộng đồng nào trong xã hội. Trang phục thể hiện địa vị xã hội”. Do đó trang phục được hình thành để phục vụ nhu cầu của con người.

1.1.5. Phương pháp dạy học Thiết kế Thời trang

Phương pháp dạy học Thiết kế Thời trang là một hình thức trao đổi truyền đạt kiến thức giữa người dạy và người học. Trong đó người dạy là người truyền đạt kiến thức và người học là người lĩnh hội kiến thức qua đó người học biết cách vận dụng vào bài tập và thực tế bên ngoài. Truyền lại những kinh nghiệm, kiến thức nghề về các ý tưởng thiết kế, bản vẽ, cách tính toán, cách hoàn thiện một mẫu thiết kế, các thông số kỹ thuật v.v... để cho ra những sản phẩm thời trang được thị trường chấp nhận. Tuy nhiên dạy học Thiết kế Thời trang cần phải có các tiêu chí sau:

Thứ nhất, việc khai thác ý tưởng thiết kế không vi phạm văn hoá thuần phong mỹ tục. Sử dụng những phương pháp, kinh nghiệm truyền đạt cho sinh viên nắm được kiến thức.

Thứ hai, hướng dẫn sinh viên lên ý tưởng, làm bản phác thảo mẫu đưa ra sự ấn tượng thiết kế mẫu. Bản phác thảo phải rõ ràng về ý tưởng, đáp ứng được yêu cầu của bài.

1.2. Khái quát chung về khoa Thiết kế Thời trang Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

1.2.1. Khái quát về Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương nằm trên đường Trần Phú, quận Hà Đông, thành phố Hà Nội.

Hiện nay, cơ cấu tổ chức của Trường gồm có: 6 phòng ban chức năng: Phòng Đào tạo, Phòng Tổ chức Hành chính, Phòng Kế hoạch tài chính & Quản trị thiết bị, Phòng Khoa học công nghệ và hợp tác quốc tế, Phòng Quản lý Học viên, Sinh viên và Phòng quản lý chất lượng và thanh tra pháp chế. Các khoa chuyên môn gồm 8 khoa: Khoa Sư phạm Mỹ thuật, Khoa Sư phạm Âm nhạc, Khoa Văn hóa Nghệ thuật, Khoa Sau đại học, Khoa Piano và Thanh nhạc, Khoa Thiết kế Đồ họa, Khoa Thiết kế Thời trang & Công nghệ May, Khoa Giáo dục đại cương. Các đơn vị nghiên cứu, ứng dụng, thông tin gồm 3 trung tâm, 2 ban biên tập: Trung tâm Tin học & Ngoại ngữ, Trung tâm Thông tin và Truyền thông, Trung tâm Tuyển sinh và Hợp tác đào tạo, Ban biên tập Tạp chí Giáo dục Nghệ thuật, Ban biên tập Trang thông tin điện tử.

1.2.2. Khoa Thiết kế Thời trang

Khoa Thiết kế Thời trang là một trong những khoa mới được thành lập của Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW. Ngày 05 tháng 11 năm 2014, Khoa chính thức được thành lập theo Quyết định số 1598/QĐ - ĐHSPTTW của Hiệu trưởng Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW. Khoa có chức năng đào tạo nguồn nhân lực ở trình độ đại học trong lĩnh vực Thiết kế Thời trang.

Cơ cấu tổ chức của khoa gồm: Ban Chủ nhiệm khoa; Bộ môn Công nghệ May; Bộ môn sáng tác thiết kế; Bộ môn cơ sở ngành và Văn phòng khoa. Hiện nay, khoa Thiết kế Thời trang gồm 13 cán bộ, giảng viên và 02 chuyên viên Văn phòng Khoa. Hiện nay, ban Chủ nhiệm khoa gồm đồng chí Hoàng Thị Oanh - trưởng khoa và đồng

chí Lưu Ngọc Lan - phó Trưởng khoa. Sinh viên khoa Thiết kế Thời trang Hiện nay, khoa Thiết kế Thời trang đã đào tạo được 13 khóa, với hơn 1000 sinh viên. Theo Quyết định số 2230/CTHSSV về việc công nhận sinh viên trúng tuyển đại học hệ chính qui nhập học năm 2019, ngày 14/10/2019, trong năm học 2018 - 2019, mã Thiết kế Thời trang của nhà trường có 109 sinh viên theo học, trong đó có 11 sinh viên nam và 98 sinh viên nữ. Đa số sinh viên nhà trường có năng khiếu và đam mê với ngành Thiết kế Thời trang, một số sinh viên đã và đang tham gia, cộng tác trong hoạt động Thiết kế Thời trang tại một số doanh nghiệp trên địa bàn thành phố Hà Nội.

1.2.3. Mục tiêu và chương trình đào tạo ngành Thiết kế Thời trang

Theo Quyết định 1536/QĐ - ĐT ngày 01.11.2013 về việc ban hành chương trình đào tạo chuẩn ngành Thiết kế Thời trang trình độ đại học, phù hợp với phương thức đào tạo theo tín chỉ đã xác định mục tiêu đào tạo cụ thể là: Đào tạo họa sĩ Thiết kế Thời trang có kiến thức sâu rộng về chuyên môn để thích ứng tốt với những công việc khác nhau trong lĩnh vực sâu rộng của ngành Thiết kế Thời trang; có năng lực Thiết kế Thời trang, phát triển sản phẩm, xây dựng các giải pháp mỹ thuật, kỹ thuật, dự án sản xuất và kinh doanh sản phẩm thời trang, đáp ứng yêu cầu của xã hội với kỹ năng chuyên nghiệp và phẩm chất cá nhân cần thiết để thành công trong nghề nghiệp; có kỹ năng xã hội cần thiết để làm việc hiệu quả trong nhóm đa ngành và môi trường quốc tế; đồng thời có thể học tập lên bậc cao hơn và tự học để hoàn thiện và nâng cao năng lực.

1.2.4. Thực trạng dạy học nghệ thuật thêu tay tại khoa Thiết kế Thời trang - Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Thuận lợi có đội ngũ giáo viên trẻ, nhiệt huyết, yêu nghề luôn tìm tòi phát triển theo xu mới thế để ứng dụng vào giảng dạy. Hiện nay, trường Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương là một trong những trường đang đi đầu trong đào tạo ngành Thiết kế Thời trang. Cơ sở vật chất đầy đủ trang thiết bị phục vụ cho việc dạy và học với mục đích đào tạo sinh viên trở thành những Nhà Thiết kế Thời trang chuyên nghiệp. Kết hợp nghệ thuật thêu truyền thống vào

giảng dạy Thiết kế Thời trang giúp sinh viên có thêm nhiều ý tưởng thiết kế trang phục, giúp sinh viên không bị bí về việc lấy ý tưởng.

Khó khăn bên cạnh nhưng thuận lợi trong giảng dạy Thiết kế Thời trang còn gặp nhiều khó khăn bởi vì Thiết kế Thời trang là một lĩnh vực đòi hỏi phải có sự sáng tạo, cảm nhận thẩm mỹ tốt, đam mê, khả năng làm việc liên tục, chịu được áp lực trong môi trường làm việc. Do đó việc đưa nghệ thuật thêu truyền thống vào giảng dạy Thiết kế Thời trang sẽ bị hạn chế, kỹ thuật thêu trên lụa rất khó, đòi hỏi sinh viên phải có ý tưởng sáng tạo kết hợp để ra hiệu ứng đẹp đáp ứng thẩm mỹ, phải có sự đầu tư kỹ lưỡng để nghiên cứu hình ảnh thiết kế họa tiết.

1.3. Quá trình hình thành và phát triển của nghệ thuật thêu tay truyền thống Quất Động và lụa Vạn Phúc

1.3.1. Quá trình hình thành và sự phát triển của nghệ thuật thêu tay Quất Động

Nghề thêu đã phát triển ở nước ta từ rất sớm Theo Ngọc vũ (2011), *Tổng tập nghệ và làng nghề truyền thống Việt Nam*, Nxb Văn Hoá Thông Tin: “Lê Công Hành (1606 – 1661) là một quan lại thời Hậu Lê (Lê Hưng Trung). Ông được tôn xưng là tổ nghề thêu cô truyền tại Việt Nam” [35,tr 1032 – 1038]. Sau khi đi xứ về, ông đã mang những kỹ thuật thêu học được truyền lại cho người dân Quất Động quê mình. Nghề thêu Việt Nam chính thức được phổ biến rộng rãi đánh dấu một bước ngoặt phát triển mới vào đầu thế kỷ XVII. Và từ đó nghề thêu là một trong những nghề phục vụ cho Vua chúa và quan chức và cả giới Quý tộc. Dưới triều Nguyễn bà Hoàng Thị Cúc, mẹ Vua Bảo Đại, cùng với Nam Phương Hoàng Hậu đã kết hợp giữa kỹ thuật thêu truyền thống của Việt Nam lúc bấy giờ với những tinh hoa của nghệ thuật thêu Châu Âu để biến nó trở thành nghệ thuật thêu của Cung Đình mang đậm nét xứ Huế. Nhưng sử sách chưa được ghi chép đầy đủ, tỉ mỉ. Từ trước cách mạng tháng 8 đến nay, nghề thêu làng Quất Động đã cũng đã trải qua rất nhiều biến cố, thăng trầm của lịch sử. Nghề thêu từng bước hoàn thiện và phát triển thu nhập của thợ thêu ổn định. Tuy nhiên các nghệ nhân và

những người thợ của làng vẫn luôn kiên trì để không bị thất truyền những kỹ thuật thêu tay tinh xảo, bảo tồn được nét đẹp thủ công thẩm mỹ và giá trị văn hóa của làng.

1.3.2. Quá trình hình thành và phát triển của lụa truyền thống Vạn Phúc

Làng Vạn Phúc do kỹ hủy nhà Nguyễn đã đổi thành Vạn Bảo thành Vạn Phúc. Theo Bùi Văn Vượng (1995), *Thêu Quất Động, Tạp chí Công nghiệp nhẹ, số (300)*. “Ở Việt Nam do công chúa Thiều Hoa khởi nghiệp nghề trồng dâu nuôi tằm, ươm tơ, dệt lụa có từ thời Hùng Vương thứ 6 ở làng Cổ Đô, huyện Ba Vì”. “*Một năm có hai vụ lúa, tám lứa tằm*” [Phụ lục 33, tr158] trong thư tịch thi sách Hán Thư lại ghi rõ là người Lạc Việt biết trồng dâu nuôi tằm. Lụa Vạn Phúc thời xa xưa được lựa chọn là một trong những vật phẩm cao cấp dành cho vua chúa. Thời nhà Nguyễn, gấm Vạn Phúc đem tiến vua, vua Tự Đức, vua Khải Định khen ngợi, ban thưởng cho nghệ nhân của làng. Trong thời kỳ Pháp thuộc, lụa Vạn Phúc vinh dự khi được tham gia hội đấu xảo ở Marseille, Pari nước Pháp... và từ đó, lụa Vạn Phúc bắt đầu được biết đến trên toàn thế giới. Năm 1931, nghệ nhân Đỗ Đình Lương được nhận giải thưởng về gấm với tám Nam Long Bội Tinh, Bằng khen và Mề đay vàng ở triển lãm các nước thuộc địa tổ chức tại Pari Pháp và ở triển lãm Batavia ở Indonexia năm 1939. Vạn Phúc còn 2 cụ Nguyễn Văn Mão và Lê Văn Bằng được ghi danh trong “Bắc Kỳ tiểu công nghệ danh hiệu địa chỉ”. Cụ Mão đã sản xuất được số mẫu lụa quý hiếm bằng nguyên liệu tơ tằm 100% như: Lụa vân Quế Hồng Diệp, lụa vân Triện Thọ, lụa vân Băng Hoa, lụa vân Long Phượng mây bay, lụa vân Song Hạc, lụa vân Mai Thọ, lụa sa đười công to, lụa vân Luống Long Song Phượng, lụa vân Luống Long Song Thọ... tất cả gồm 21 tấm lụa. Quá trình hình thành và phát triển lụa truyền thống Vạn Phúc trải qua nhiều thăng trầm biến cố về lịch sử, về thời gian. Lụa Vạn Phúc luôn được ưa chuộng bởi có tính đặc biệt riêng, có nhiều tác phẩm tuyệt đỉnh mang đậm giá trị văn hoá dân tộc, cần được bảo tồn và phát huy.

1.4. Cơ sở thực tiễn ứng dụng nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống vào giảng dạy thiết kế trang phục

TKTT là một ngành nghề có nhiều đặc thù mang tính nghệ thuật ứng dụng thực tế. Bởi vậy sinh viên TKTT nói chung và SV TKTT trường ĐHSP Nghệ Thuật TW nói riêng, thường là những em có năng khiếu về hội hoạ, niềm đam mê với nghề, có khả năng sáng tạo. Để đạt được kết quả trong học tập cũng như sự thành công nghề nghiệp trong tương lai, SV học TKTT cần phải có: những kỹ năng biểu đạt được ý tưởng thiết kế trang phục, thông qua việc lấy ý tưởng thiết kế. Tất cả các bài tập chuyên ngành đều sử dụng một trong những chất liệu thô, vải kết hợp với nhau hài hoà nhưng vẫn đảm bảo về ý tưởng, về hình thức. Do vậy đưa nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống vào giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội giúp sinh viên hiểu được giá trị nghệ thuật truyền thống của các làng nghề thủ công Quất Động và Vạn Phúc mà còn học được kỹ thuật thêu tay ứng dụng lên sáng tác trang phục.

Tiểu kết

Mục tiêu của luận văn là nghiên cứu nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống Vạn Phúc trong giảng dạy Thiết kế Thời trang Dạ Hội cho sinh viên khoa Thiết kế Thời trang. Do đó, yêu cầu đặt ra là phải làm rõ những vấn đề liên quan và xây dựng được khung lý thuyết để vận dụng trong việc nghiên cứu. Chính vì vậy, tác giả đã làm rõ một số nội dung trong chương một như sau: Bước đầu phân tích và làm rõ những khái niệm liên quan đến đề tài, xác lập được một khung lý thuyết để vận dụng nghiên cứu trong luận văn, làm rõ các khái niệm như thời trang, Thiết kế Thời trang, xây dựng ý tưởng trong Thiết kế Thời trang, phương pháp dạy học Thiết kế Thời trang. Đây là những cơ sở cần thiết trong việc nghiên cứu đưa những giá trị văn hóa trong nghệ thuật thêu tay và lụa truyền thống vào học phần tạo mẫu trang phục ở chương 2. Tìm hiểu về nguồn gốc, sự hình thành và phát triển của nghệ thuật thêu tay và lụa truyền thống, địa bàn nghiên cứu. Ngoài mục đích tôn vinh chất liệu lụa truyền thống và những kỹ thuật thêu tay, luận văn sẽ khai thác những nét đặc trưng và các ứng dụng của lụa tơ tằm kết hợp với các kỹ thuật thêu tay trong giảng dạy Thiết kế Thời trang Dạ Hội.

Chương 2

VẬN DỤNG NGHỆ THUẬT THÊU TAY TRÊN LỤA TRUYỀN THỐNG TRONG GIẢNG DẠY THIẾT KẾ TRANG PHỤC DẠ HỘI TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

2.1. Nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống được các Nhà thiết kế thời trang vận dụng vào thiết kế trang phục Dạ Hội

2.1.1. Đặc trưng trang phục Dạ Hội

Trang phục Dạ Hội là sản phẩm thời trang cao cấp, thường sản xuất đơn chiếc, có nhiều yếu tố độc quyền và làm nhiều bằng thủ công. Được thiết kế cầu kỳ bằng những chất liệu sang trọng, có giá thành cao. Trang phục dạ hội là trang phục được dành riêng cho những bữa tiệc, sự kiện được thiết kế cầu kỳ, thường chất liệu cao cấp để dùng cho những bữa tiệc. Đặc điểm của trang phục dạ hội được thiết kế đầm dài, liền một mảnh, làm từ chất liệu cao cấp và dành cho những sự kiện trang trọng. Đầm Dạ Hội gồm : Kiểu váy Dạ Hội dáng xòe, Kiểu váy Dạ Hội dáng ôm, Kiểu váy Dạ Hội dáng suông. Sử dụng những loại chất liệu như: chiffon, lụa, tơ, voan, ren, nhung.... (thường đính kết thủ công cầu kì).

2.1.2. Vận dụng nghệ thuật thêu tay Quất Động của các NTK Thời trang vào thiết kế trang phục Dạ Hội

2.1.2.1. Họat tiết hoa lá

Hoa sen

Ví dụ: BST lấy cảm hứng từ hoạ tiết Hoa Sen vào thiết kế trang phục Dạ Hội của sinh viên thể hiện xuyên suốt trong BST. Nhà thiết kế đã sử dụng phương pháp thêu đâm xô ở cánh hoa và lá sen, phương pháp thêu bó ở thân, thêu sa hạt ở nhụy hoa. Màu chỉ thêu gồm chỉ hồng và trắng thêu cánh hoa, chỉ xanh thêu lá và chỉ nâu thêu thân. Tạo hình hoa Sen khi sử dụng thêu tay trên lụa truyền thống trên trang phục đạt tính thẩm mỹ cao. Sử dụng các phương pháp thêu kết hợp nhuần nhuyễn, màu chỉ hồng cánh sen giúp nổi bật tông màu da kết hợp màu chỉ xanh rêu thêu cành và thân lá, tạo vẻ cổ điển mà đầy kiêu xa và thanh thoát. Tạo hình Hoa Sen được thêu ở thân dưới của tà áo, điểm nhấn đặt ở thân dưới bông sen được thêu đầy tinh tế, sắc xảo, với những đường chỉ cam mềm mại, uyển chuyển như muôn ký hoạ lên chiếc đầm Dạ Hội.

Hoa Đào

Ví dụ: BST lấy cảm hứng từ họa tiết Hoa Đào của sinh viên vào thiết kế trang phục Dạ Hội thể hiện xuyên suốt trong BST. Những mẫu đầm được sử dụng họa tiết có các gam màu đỏ được ứng dụng linh hoạt đến hồng đào phớt, xanh lá cây.... Sử dụng phương pháp thêu lướt vặn ở gân lá, thêu bạt phần thân cành, thêu sa hạt phần nhụy hoa, thêu đậm xô cánh hoa, và lá chủ yếu để kết hợp pha phối chuyển tông màu từ đậm sang nhạt hoặc ngược lại. Họa tiết Hoa Đào được cách điệu đặt lên ngực đến vai áo tạo điểm nhấn cuốn hút trên bộ trang phục Dạ Hội. Sự kết hợp các gam màu đỏ tươi, đỏ sậm và một vài chiếc lá màu xanh thêu nổi trên bề mặt vải là điểm nhấn mang lại nét đẹp hài hòa của trang phục Dạ Hội.

Hoa hồng

Ví dụ: BST lấy cảm hứng từ họa tiết Hoa Hồng của sinh viên vào thiết kế trang phục Dạ Hội thể hiện xuyên suốt trong BST. Những mẫu đầm được thêu họa tiết Hoa Hồng kết hợp thêu tay thủ công, cầu kỳ tỷ mỉ. Sử dụng phương pháp thêu đậm xô là chủ yếu, thể hiện các gam chỉ màu hồng đan xen màu trắng để thêu các cánh hoa, sử dụng chỉ màu xanh lá để thêu lá và thân, kết hợp nhuần nhuyễn các kỹ thuật thêu truyền thống cho ra một họa tiết tinh tế đặt ở phần ngực của trang phục tạo sức hút lôi cuốn

2.1.2.2. Hình tượng con vật

Ví dụ: BST lấy ý tưởng từ Chim Công làm họa tiết trang trí cho trang phục Dạ Hội. Ở họa tiết Chim Công ta có thể cách điệu thêu trên trang phục, Chim Công có phần cánh và phần đuôi rất đẹp do đó ta có thể khai thác để thiết kế họa tiết thêu trên trang phục đảm bảo yếu tố thẩm mỹ, đẹp và sang trọng. Phương pháp thêu đậm xô là phương pháp được sử dụng nhiều nhất, được ứng dụng nhiều trong thêu phần mình và phần đuôi, ngoài phương pháp thêu đậm xô còn sử dụng phương pháp thêu lướt vặn, thêu khoán vẩy, thêu đột và thêu xa hạt. Những sợi chỉ dài ngắn so le nhau kết hợp giữa 2 màu chỉ để thêu chuyển màu từ đậm sang nhạt hoặc từ nhạt sang đậm qua bàn tay khéo léo của người thợ. Về bố cục đặt họa tiết trang phục gồm những bố cục sau: Bố cục lệch, bố cục đối xứng, bố cục giàn trải. Ở trang phục Dạ Hội này ta chọn bố cục lệch để phù hợp với kiểu dáng thiết kế trang phục, chọn màu vải hài hòa với màu sắc của họa tiết, pha phối phù hợp giữa vải chính và vải phối tạo nên điểm nhấn trên trang phục phải đảm bảo tính thẩm mỹ, sang trọng quý phái, tôn dáng cơ thể cho người mặc.

2.1.2.3. Phong cảnh.

Ví Dụ: BST lấy ý tưởng từ tranh phong cảnh về Phố Cổ Hà Nội vào thiết kế trang phục Dạ Hội

Sau khi tìm hiểu về những đặc trưng trong tạo hình trang phục, mỗi thành viên trong nhóm đưa ra những ý tưởng của mình trong việc thiết kế bộ trang phục Dạ Hội, có sử dụng những yếu tố mà mỗi cá nhân cảm nhận hấp dẫn qua việc lên ý tưởng từ Phố cổ Hà Nội. Sử dụng hoạ tiết cách điệu từ phố cổ Hà Nội làm hoạ tiết trang trí xuyên suốt bộ sưu tập. Tranh phong cảnh về Phố Cổ có tạo hình nhuốm màu xưa, chọn chỉ gam màu trầm như đen, trắng, nâu, vàng, rêu, sử dụng phương pháp thêu lướt vắn, thêu đâm xô, thêu bạt.... kết hợp nhiều phương pháp thêu hài hoà tinh tế, tinh xảo. Hoạ tiết thêu đặt phần dưới đuôi váy tạo điểm nhấn thể hiện trọn vẹn bức tranh.

2.2. Các yếu tố tạo hình thêu tay trên lụa truyền thống Quất Động là cơ sở vận dụng vào giảng dạy Thiết kế Thời trang – Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

2.2.1. Nội dung đề tài trong nghệ thuật thêu tay Quất Động

2.2.1.1. Đề tài hoa lá

2.2.1.2. Đề tài con vật

2.2.1.3. Đề tài phong cảnh

2.2.2. Bố cục hoạ tiết trang trí và màu sắc nghệ thuật thêu tay Quất Động

2.2.2.1. Bố cục hoạ tiết trang trí

Bố cục cân đối (đối xứng).

Bố cục lệch

Bố cục tự do.

2.2.2.2. Màu sắc trong nghệ thuật thêu tay Quất Động

2.2.3. Các thể loại đường nét và hình ảnh trong thêu tay

Quất Động

2.2.3.1. Các thể loại đường nét trong thêu tay Quất Động

2.2.3.2. Các thể loại hình ảnh trong thêu tay Quất Động

Hình ảnh biểu trưng

Hình ảnh hiện thực

2.2.4. Đặc trưng thêu tay trên lụa truyền thống ở làng Quất Động

2.2.4.1. Kỹ thuật thêu

Bước 1: Vẽ hình mẫu thêu lên nền giấy trắng

giấy bóng

Bước 2: Cắn lại hình mẫu từ nền giấy trắng lên nền

Bước 3- Làm mực in

Bước 4- Làm bút

Bước 5- In mẫu.

Trong quá trình tiến hành thêu người thợ bắt đầu thêu sau khi đã in được mẫu lên vải, có 9 cách thêu cơ bản: thêu nổi đầu, thêu sa hạt, thêu chằng chặn, thêu bó, thêu bạt, thêu lướt, thêu vòn,, thêu đâm xô kuyện màu, thêu khoán vảy.

2.2.4.2. Sự khác biệt của thêu tay và thêu máy

Thêu tay có ưu điểm là pha màu giống thật hơn, màu sắc rực rỡ hơn, đường đi kim mềm mại hơn thêu máy. Ngoài ra khi các hình ảnh mở rộng, những sản phẩm thêu tay trông gọn gàng trong khi thêu máy trông thô. Tuy nhiên, nhược điểm lớn nhất của thêu tay là chậm.

Thêu máy có ưu điểm là quá trình thêu nhanh, thêu giống nhau cho nhiều mẫu thường ứng dụng trong các sản phẩm sản xuất số lượng lớn trong công nghiệp.

2.3. Vận dụng nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống trong giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội

Trong đào tạo chuyên ngành TKTT việc sử dụng những ý tưởng, chất liệu về truyền thống luôn được chú trọng để thể hiện những mẫu trang phục là những kỹ năng cơ bản mà sinh viên được học trong môn Thiết kế Thời trang. Ứng dụng nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống vào giảng dạy Thiết kế Thời trang giúp sinh viên có cách nhìn phóng khoáng hơn về ý tưởng không còn bị gò bó bởi các nguyên tắc cơ bản. Cũng giống như các bài thiết kế trang phục khác, bài tập thiết kế trang phục Dạ Hội cũng yêu cầu tiến hành theo các bước sau:

B1: Tìm ý tưởng

Dựa vào tính ứng dụng của trang phục mà tìm tài liệu cho phù hợp. Đối với sinh viên thiết kế thời trang yêu cầu các em tìm ý tưởng, họa tiết trang trí cụ thể cho từng lứa tuổi tự chọn, từng phong cách khác nhau và gợi ý những gam màu xu hướng từng năm. Để lựa chọn bút pháp và màu sắc thể hiện.

B2: Xây dựng Phác thảo bằng nét, tìm mảng và đậm nhạt

Tim mảng có chính phụ, to nhỏ, kết hợp đan xen mảng chi tiết và mảng trống. Đậm nhạt có hệ thống liên kết với nhau, nên đủ độ đậm, trung gian và sáng.

B3: Phác thảo màu.

SV nên thể hiện nhiều phương án với các gam màu khác nhau, bút pháp, sắc thái khác nhau dựa trên cơ sở phác thảo đậm nhạt để có lựa chọn tối ưu nhất cho cách thể hiện.

B4: Hoàn thiện

Sinh viên thiết kế rập 3D theo mẫu vẽ thiết kế, chọn vải, thêu hoạ tiết lên v

2.4. Thực nghiệm sư phạm

Sau khi nghiên cứu môn Tạo mẫu trang phục và được sự cho phép của nhà trường tôi đã bổ sung thêm học phần kỹ thuật thêu tay trên lụa truyền thống ứng dụng vào thực tiễn dạy - học ở trường Đại học Sư phạm Nghệ Thuật TW. Trong đào tạo chuyên ngành Thiết kế Thời Trang việc sử dụng chất liệu mới vào thiết kế trang phục là những bài học thực hành giúp cho kỹ năng cơ bản của sinh viên thêm sáng tạo trong môn học Thiết kế Thời Trang.

Địa điểm thực nghiệm: Khoa Thiết kế thời trang, Trường ĐHSP Nghệ Thuật TW

2.4.1. Mục đích thực nghiệm

Trên cơ sở những nội dung đã nghiên cứu, phân tích và đưa ứng dụng tạo hình nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống trong dạy học môn Tạo mẫu trang phục khoa TKTT, chúng tôi tiến hành thực nghiệm sư phạm nhằm mục đích:

- Đánh giá hiệu quả nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống trong dạy học môn Tạo mẫu trang phục khoa TKTT trên trang phục Dạ Hội về tính thẩm mỹ, tính sáng tạo.

- Đánh giá kiến thức về thiết kế trang phục Dạ Hội, khả năng vận dụng, và tinh thần sáng tạo của SV.

- SV hình thành ý thức yêu mến, kế thừa và phát huy sử dụng nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống trong thiết kế trang phục Dạ Hội.

2.4.2. Cách thức tiến hành thực nghiệm

Các bước tiến hành

Tổ chức thực nghiệm tại: lớp K11 - Thiết kế Thời trang

Số lượng sinh viên: 30 sinh viên

Giảng viên: Lư Ngọc Lan

Thời gian dạy: 8 tuần, gồm 15 giờ tín chỉ

Giảng viên chia lớp thành 2 nhóm (1 nhóm 17 sinh viên, 1 nhóm 16 sinh viên). Giao cho mỗi nhóm tìm hiểu những nội dung liên quan đến lụa truyền thống Vạn Phúc và nghệ thuật thêu tay Quạt Động. Các nhóm thảo luận và tìm ra được những đặc điểm riêng của lụa truyền thống ứng dụng thêu tay trên trang phục Dạ Hội và thảo luận theo những câu hỏi định hướng như:

Nhóm A thiết kế trang phục áo dài hiện đại chủ đề Phố cổ Hà Nội.

- Lên ý tưởng thiết kế
- Đưa ra bảng kết cấu trang phục
- Lên phương án màu
- Bảng chất liệu
- Lên hệ thống thiết kế mẫu
- Thiết kế họa tiết để đưa vào trang phục Dạ Hội

Sau khi tìm hiểu về những đặc trưng trong tạo hình trang phục, mỗi thành viên trong nhóm đưa ra những ý tưởng của mình trong việc thiết kế bộ trang phục Dạ Hội, có sử dụng những yếu tố mà mỗi cá nhân cảm nhận hấp dẫn qua việc lên ý tưởng từ Phố cổ Hà Nội. Sử dụng họa tiết cách điệu từ phố cổ Hà Nội làm họa tiết trang trí xuyên suốt bộ sưu tập. Tranh phong cảnh về Phố Cổ có tạo hình nhuộm màu xưa, chọn chỉ gam màu trầm như đen, trắng, nâu, vàng, rêu, sử dụng phương pháp thêu lướt vụn, thêu đâm xô, thêu bạt.... kết hợp nhiều phương pháp thêu hài hoà tinh tế, tinh xảo. Họa tiết thêu đặt phần dưới đuôi váy hoặc trên phần cúp ngực tạo điểm nhấn thể hiện trọn vẹn bức tranh.

Nhóm B Thiết kế tranh phục dạ hội chủ đề Du lịch

- Lên ý tưởng thiết kế
- Đưa ra bảng kết cấu trang phục
- Lên phương án màu
- Bảng chất liệu
- Lên hệ thống thiết kế mẫu
- Thiết kế họa tiết để đưa vào trang phục Dạ Hội

Sau khi tìm hiểu về những đặc trưng trong tạo hình trang phục, mỗi thành viên trong nhóm đưa ra những ý tưởng của mình trong việc thiết kế bộ trang phục Dạ Hội. Vận dụng nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống Vạn Phúc vào thiết kế trang phục Dạ Hội

lấy ý tưởng từ Hoa Sen. Tạo hình hoa sen khi sử dụng thêu tay trên lụa truyền thống trên trang phục đạt tính thẩm mỹ cao. Sử dụng các phương pháp thêu đâm xô, thêu bạt, thêu lướt vặn, thêu sa hạt kết hợp nhuần nhuyễn, màu chỉ cam giúp nổi bật tông màu da kết hợp màu chỉ xanh rêu thêu cành và thân lá, tạo vẻ cổ điển mà đầy kiêu xa và thanh thoát. Tạo hình Hoa Sen được thêu ở thân trên cúp ngực của trang phục, điểm nhấn đặt ở thân cúp ngực khéo léo khoe bông sen được thêu đầy tinh tế, sắc xảo, với những đường chỉ cam mềm mại, uyển chuyển như muốn ký họa lên chiếc đầm Dạ Hội.

- Giảng viên định hướng một số câu hỏi chung như:

- Khai thác yếu tố nào của lụa truyền thống sử dụng làm chất liệu vào thiết kế trang phục của mình? Tại sao lại khai thác những yếu tố đấy?

- Thiết kế tạo dáng trang phục của nhóm (hay cá nhân) theo kiểu cải biên, tiếp thu hầu hết các yếu tố tạo hình thêu trang trí trên trang phục dạ hội.

- Việc thiết kế trang phục lấy ý tưởng từ những giá trị tạo hình thêu trên lụa truyền thống trên trang phục Dạ Hội hướng đến đối tượng là ai, sử dụng trong dịp nào hay là một thiết kế đa dụng, có thể đáp ứng được nhiều mục đích sử dụng khác nhau?

Tiếp đến, sau khi tìm được ý tưởng thì mỗi bạn sinh viên cần cụ thể hóa ý tưởng bằng việc xây dựng biểu tượng về bộ trang phục riêng của mình. Để xây dựng được biểu tượng trang phục, sinh viên cần nắm vững những vấn đề đã đặt ra ở bước 1, 2 và khái quát lại cô đọng bằng ngôn ngữ đồ họa như đường nét, hình, mảng, màu sắc để diễn tả lại ý tưởng một cách trọn vẹn nhất và giúp cho sinh viên có cái nhìn tương đối hoàn chỉnh về đối tượng. Việc xây dựng biểu tượng phải đạt đến việc diễn tả cụ thể về sự sắp xếp tạo kiểu dáng, màu sắc tổng thể và điểm nhấn của trang phục, sự tiện ích và tính thẩm mỹ...

Sau khi có ý tưởng về bộ trang phục Dạ Hội, có sử dụng những giá trị thẩm mỹ, tạo hình qua nghiên cứu sử dụng họa tiết thêu trang trí trên lụa truyền thống, sinh viên cần xây dựng các phương án để tiến hành thi công bản thiết kế của mình, từ kết cấu của kiểu dáng đến sự kết hợp chất liệu.

Cuối cùng, sau khi có bản thiết kế, mỗi sinh viên sẽ lên thuyết trình về ý tưởng thiết kế của mình trước cả lớp.

2.4.3. Tổ chức dạy học thực nghiệm

Nhằm triển khai nội dung nghiên cứu của đề tài, tôi đã đồng hành cùng với giảng viên Lưu Ngọc Lan thực hiện dạy thực nghiệm theo đề cương chi tiết môn Tạo mẫu trang phục – Học phần thiết kế trang phục Dạ Hội - hệ Đại học chuyên ngành TKTT, trường ĐHSP Nghệ Thuật TW.

2.4.4. Kết quả thực nghiệm

2.5.4.1. Về kết quả điểm số

Stt	Lớp	Số SV	Điểm 9,10		Điểm 7,8		Điểm 5,6	
1	Thực nghiệm	15	5	75	8	85	2	25
2	Đôi chứng	15	2	25	5	30	8	85

Phân tích đánh giá

Tài liệu giảng dạy ứng dụng nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống vào giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội đã đáp ứng được yêu cầu của bài học. Các bước hướng dẫn phân tích mạch lạc, dễ hiểu phù hợp với trình độ nhận thức của sinh viên. Phần minh họa bằng hình ảnh khá chi tiết. Giúp sinh viên hiểu và cảm nhận được giá trị tạo hình là điểm nổi bật trong kỹ thuật thêu tay truyền thống. Từ đó sinh viên vận dụng linh hoạt sáng tạo và có cái nhìn phong phú đa dạng trong vẽ thiết kế mẫu trang phục.

2.4.4.2. Về hiệu quả, chất lượng học tập Phân tích đánh giá định tính

Quá trình dạy, học thực nghiệm đều được nghiên cứu, phân tích đánh giá định tính. Chúng tôi nhận thấy thái độ hứng thú của sinh viên các lớp tham gia học thực nghiệm tăng lên nhiều. Về cơ bản, sinh viên chủ động nắm bắt và có khả năng phân tích, lĩnh hội được nội dung bài học một cách nhanh chóng và đúng bản chất. Giảng viên trực tiếp dạy thực nghiệm Lưu Ngọc Lan cho biết: “Nhiều bài của sinh viên chọn chất liệu lụa truyền thống kết hợp thêu tay vào thiết kế và có những sáng tạo để những bộ trang phục trở nên hiện đại, hợp mốt”.

Tổng hợp phiếu trưng cầu ý kiến đánh giá của sinh viên và giảng viên về hiệu quả của tài liệu khi đưa nghệ thuật thêu tay truyền thống vào giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội. Nhóm đánh giá ở

mức rất hiệu quả và hiệu quả chiếm tỷ lệ lớn. Nhóm ý kiến đánh bình thường chiếm tỷ lệ nhỏ. Không có ý kiến đánh giá không hiệu quả.

2.4.4.3. Bài tập thiết kế trang phục Dạ Hội và ý kiến của sinh viên

Bạn Lê Thị Thanh H. cho biết: Trong thiết kế của mình, tôi ấn tượng về sự kết hợp giữa lụa truyền thống và nghệ thuật thêu tay. Hoa tiết chim công trong thiết kế của mình, tôi đã nhấn mạnh đến điều này. Những hoa văn sẽ được tôi sử dụng làm điểm nhấn cho trang phục, tạo nên sự tương phản, phá cách.

Bạn Vũ Ngọc L. Đưa ra quan điểm của mình về vận dụng tạo hình trên trang thiết kế của mình: thích yếu tố độc đáo và mang bản sắc riêng nên sẽ đưa điều này vào trong thiết kế trang phục Dạ Hội của mình, sao cho có được thiết kế khác lạ, mang dấu ấn riêng.

Bạn Đỗ Quỳnh C cho biết: Sẽ khai thác họa tiết chim công ở ngực và đây sẽ là yếu tố chủ đạo xuyên suốt trong thiết kế bộ trang phục Dạ Hội của mình.

2.4.5. Đánh giá thực nghiệm

Là một đề tài có tính ứng dụng cao trong chuyên ngành TKTT. SV rất hứng thú với ý tưởng đề tài SV sáng tạo hơn trong việc sử dụng nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống vào giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội vào các bài tập cụ thể theo khả năng và thẩm mỹ riêng.

Đề tài thể hiện họa tiết thêu tay cũng như kỹ thuật thêu tay trên nhiều dạng trang phục phong phú - Kết quả bài tập của SV đạt chất lượng tốt SV hiểu thêm về thêu truyền thống Quất Động và lụa Vạn Phúc.

Chúng ta thấy được kết quả mà thực nghiệm mang lại thực sự rất hiệu quả. SV nắm bắt phương pháp sử dụng các phương pháp thêu truyền thống vận dụng vào bài thiết kế trang phục Dạ Hội thành thực. Mặc dù còn chút hạn chế. Song với ưu điểm độc đáo, mang tính sáng tạo và vận dụng rất đa dạng, phong phú, thêu tay trên lụa truyền thống vào thiết kế trang phục Dạ Hội với nhiều cách kết hợp khác nhau tạo nên sự đa dạng về hình cũng như bố cục cho các mẫu trang phục. Như vậy, dù chỉ dừng lại ở cách thể họa tiết và kỹ thuật thêu trên trang phục, song đây là bước đầu để có thêm nhiều ý tưởng cho SV ngành TKTT. Thấy được vẻ đẹp trong lụa Vạn Phúc và nghệ thuật thêu tay Quất Động về bố cục, màu sắc, đường nét, cách thể

hiện từ đó mở ra những ý tưởng mới trong thiết kế trang phục được các em thiết kế sau này.

Tiểu kết

Trong chương 2, luận văn phân tích kỹ nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống trong giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội đưa ra giá trị tạo hình, kết cấu, tính chất kỹ thuật và cả văn hóa truyền thống. Những nội dung này là cơ sở có căn cứ vận dụng vào giảng dạy môn Tạo mẫu trang phục ở Khoa Thiết kế Thời Trang. Căn cứ vào kết quả trên, luận văn khai thác nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống trong giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội và các tiên hành thiết kế trang phục Dạ Hội lấy cảm hứng từ nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống Vạn Phúc cho sinh viên của khoa TKTT. Sau khi nghiên cứu môn Tạo mẫu trang phục và được sự cho phép của nhà trường tôi đã tiến hành dạy thử học phần kỹ thuật thêu tay trên lụa truyền thống ứng dụng tại lớp K11- Khoa Thiết kế Thời Trang - học ở trường Đại học Sư phạm Nghệ Thuật TW để giúp phần lý luận được hoàn thiện thêm. Với kết quả đạt được qua phân dạy thực nghiệm, chúng tôi phân nào khẳng định được việc đưa nghệ thuật thêu tay trên lụa truyền thống vào giảng dạy là việc làm đúng đắn. Nâng cao hiệu quả trong quá trình tổ chức dạy – học trên lớp, giúp sinh viên hiểu được những giá trị truyền thống văn hoá dân tộc, tiếp tục kế thừa và phát huy trong việc lựa chọn, lấy cảm hứng sáng tác thiết kế của mỗi sinh viên.

KẾT LUẬN

Qua quá trình tìm hiểu, nghiên cứu và phân tích về kỹ thuật thêu tay của làng nghề Quất Động và chất liệu lụa tơ tằm truyền thống Vạn Phúc, luận văn đã đi sâu vào nghiên cứu và phân tích những nét đặc trưng, giá trị truyền thống của nghệ thuật thêu tay và chất liệu lụa Satin tơ tằm Vạn Phúc vận dụng vào giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội. Nghề dệt lụa ra đời là xuất phát từ nhu cầu và đặc điểm tự nhiên của nước ta. Nghề dệt lụa cũng đã đóng vai trò quan trọng trong đời sống kinh tế xã hội và trở thành một nghề mang đầy tính nghệ thuật. Trong quá trình tìm hiểu và thực hiện luận văn, tác giả đã khảo sát, thu thập thông tin và các tài liệu để tiến hành phân tích những nét đặc trưng nhất của chất liệu lụa truyền thống Vạn Phúc, cũng như kỹ thuật thêu tay trong Thiết kế trang phục Dạ Hội hiện đại, nhưng chưa có một đề tài nào nghiên cứu dưới góc độ sử dụng lụa truyền thống kết hợp với kỹ thuật thêu tay trong thời trang hiện đại.

Từ những nghiên cứu thực tế, luận văn đã đưa ra một số phương án sáng tác từ chất liệu lụa Satin tơ tằm truyền thống Vạn Phúc, kết hợp với những họa tiết thêu tay tinh xảo, để đưa vào giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội. Trong những năm gần đây, việc khai thác những giá trị văn hóa truyền thống vào giảng dạy tại nhiều chuyên ngành tại Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW, trong đó có mã ngành Thiết kế Thời trang, đã đạt được những kết quả đáng ghi nhận. Vận dụng nghệ thuật thêu tay và chất liệu Lụa Satin tơ tằm Vạn Phúc vào giảng dạy thiết kế trang phục Dạ Hội, việc khai thác này không chỉ tạo nguồn cảm hứng mới cho những sáng tác, thiết kế của các bạn sinh viên mà còn góp phần đưa những giá trị này được quảng bá rộng hơn đến với nhiều người. Do đó, tác giả luận văn mong muốn góp phần tiếp nối những nghiên cứu trước đây vào việc giữ gìn và phát huy những bản sắc dân tộc trong sáng tạo những nét đẹp mới, góp phần vào định hướng thẩm mỹ trong thời trang hiện đại, phát huy được giá trị chất liệu truyền thống và giá trị của nghệ thuật thêu trong thời trang. Cùng với sự phát triển của kinh tế thị trường và quá trình đô thị hóa, làm thế nào để làng nghề lụa Vạn Phúc cũng như làng nghề thêu tay Quất Động nói riêng và các làng nghề truyền thống ở Hà Nội giữ gìn được tinh hoa truyền thống.